

Sverigekontakt



En tidning för all världens svensktalande | Nr 3 september 2019



Var i all världen

Minnesmärkesboken Var i all världen

Augustikonferensen i Stockholm
Finska svensklärare i Göteborg

Dialekten i Gammalsvenskby

– att göra den negligerade rösten hörd. Substantiv i dialekten (del 3)



I föregående artikel (Sverigekontakt 2019, No 2) berättade jag om den första deklinationen av maskulina substantiv i dialekten. Det är de substantiv som har i bestämd singular ändelsen -en (med varianter) och ändelsen -ar i obestämd plural. Till denna deklination hör de flesta maskulina substantiv — 340 av 480 (totalt antal substantiv i mina intervjuer är lite fler än 1000). I den här artikeln ska jag berätta om den andra deklinationen av maskulina substantiv i dialekten.

Som berättades i föregående artiklar, beter sig substantiv i dialekten på olika sätt när det gäller bestämd singular och obestämd plural. Substantivet *fisk* i dialekten är *fisken* i bestämd singular och *fiskar* i plural. Svänsk 'svensk' är också *svänken* i best. sing., men *svänskär* i plural; *ënd* 'ända' är *ëndan* (best. sg.) och *ëndar*. För att göra en beskrivning av språket behöver vi, bland andra saker, klassificera substantiv beroende på dessa former. De grupper som vi kommer att få som ett resultat av klassifikationen är deklinationer. Som man lätt kan se, skapas skillnaden mellan ordformer i dialekten mest på grund av olika ändelser, så vi måste veta vilka ändelser substantiv har i bestämd singular och obestämd plural. Grundparadigm av den 2:a deklinationen av maskulina substantiv i dialekten är *svänsk* – *svänken* – *svänskär* – *svänske*. Detta motsvaras av mönstret *gäst* – *gäster* i standardsvenskan. Grundegenskapen av denna deklination i dialekten är ändelsen -är i plural. Bestämd singular bildas enligt samma regler som i 1:a deklinationen.

Några språkhistoriska synpunkter

Här kan man ställa en fråga: varför är det så att substantiv har olika ändelser i samma form? Den grammatiska meningen av det svenska ordet *hundar* är absolut identisk med katter. I båda fall är det »fler än ett stycke», men ändelserna är olika! Det är ett vanligt exempel på »det ologiska» som tycks vara typiskt för människans språk.

I själva verket är det ingenting ologiskt med det, men det går inte att besvara denna fråga om man utgår bara från själva svenska språket. Ja, i orden *fisk* och *gäst*, *hund* och *katt* finns ingenting som kunde påverka deras pluralformer och, följaktligen, göra dem förutsägbara. Men vi bör inte glömma att de här orden och ändelser ser ut så bara i nutida svenskan. I föregående perioder såg de annorlunda ut. En sådan form som *gäst* är resultat av många transformationer som

ägt rum under århundradena. Och det var inte bara ljud som förändrades utan även ordets struktur och hela det fonetiska och grammatiska systemet av språket. Man måste alltså skilja mellan det nutida språksystemet och nuvarande språksituationen (det kallas **synkroni** i lingvistik) och deras historia (**diakroni**). Vi bör inte omedvetet absolutisera synkronin därför att det nutida existerar inte självständigt utan bestäms av det förflutna. Om vi vill svara inte bara på frågan »hur?» utan även »varför?», ska vi vända oss till det förflutna och bilda en uppfattning om språkhistoria. Det är just då vi studerar språkhistoria som vi inser att det språk som vi talar nu är ett arv av alla föregående perioder. Det är inte bara runsvenska utan urnordiska och även äldre språkstadier, nämligen urgermanska och urindoeuropeiska. Om vi spårar upp historien av ord och ändelser och går djupare och djupare (språket av äldre runinskrifter – urgermanska – urindoeuropeiska) kommer vi kanske att svara på »varför?», i föreliggande fall varför vissa substantiv har -ar i plural och andra -er (-är i dialekten). När vi vänder oss till äldre runinskrifter, ser vi att uppbyggnad av substantiv inte alltid var densamma som nu i det att ord hade flera element än nu. Tyvärr har vi bara få substantiv från detta avlägsna skede och vår kännedom är följaktligen mycket begränsad. Det finns sådana ord i runinskrifter som *laukar* och *erilar*. Vi vet inte exakt vad de betydde då äldre runor ristades, men i det nutida språket motsvaras de av *lök* och *jarl*. När det gäller ordet *gäst* är det lyckligtvis belagt i äldre runinskrift, det heter *gastir* (jag anför runinskrifters ord i förenklad form och undviker detaljer som inte är väsentliga i sammanhanget). Vi ser att i forntiden hade orden *lök* och *gäst* olika struktur, nämligen olika stammar (den del av ordet som föregår ändelsen). Hos *laukar* slutade stammen på *a*, hos *gastir* på *i*: *lauka-* vs. *gasti-*. Konsonanten *r* är ändelse av nominativ singular. I nutida svenska (och i dialekten) är strukturen av dessa ord helt olik. För det första, har ändelsen -r försvunnit (den bevaras i fornisländskan: *fisk-r*, *gest-r* och i nyisländska: *fiskur*, *gestur*). För det andra, har skillnaden mellan stammarna på *a* och på *i* försvunnit. På grund av detta försvann skillnaden mellan dessa ord i singular; *lök* skiljs inte från *gäst*. Men pluralformerna skiljs åt fortfarande. Samma skillnad i plural observerar vi i besläktade språk: fornisl. *fiskr* – *fiskar*, men *gestr* – *gestir*, gotiskans *fisks* – pl. *fiskos* 'fiskar', men *gasts* – pl. *gasteis* 'gäster'. Parentetiskt kan man anmärka att om vi jämför runinskrifternas *gastir* med gotiskans *gasts* ska vi se att gotiskan saknar ljudet *i* i denna form. Om vi vidare jämför *gastir* med motsvarande

former i andra indoeuropeiska språk (t.ex. med latinskt *hostis*, vilket i latinet betyder inte 'gäst' utan 'fiende') ska vi se att de också har vokalen *i* eller ljud som går tillbaka till *i*. Det betyder att närvaro av *i* i detta ord i runinskrifterna är ett ålderdomligt drag och den gotiska formen är mer förändrad (gotiska texter går tillbaka till det fjärde århundradet). Språket i de äldre runinskrifterna, såvitt man kan döma av belagda substantiv, är mer arkaiskt än gotiska. En sådan form som *gastir* är i sin struktur på samma nivå som sanskrit och gammalgrekiska.

En ytterligare fråga som man kan ställa om orden *fisk* vs. *gäst* är varför de överhuvudtaget hade olika stammar i forntiden? Vad beror denna olikhet på? Hade elementen -a- och -i- i slutet av stammarna någon egen betydelse? Det är svårt att svara kortfattat därför att här måste vi gå djupt i jämförande grammatik av indoeuropeiska språk och även ännu djupare, vilket leder alltför långt bort från vårt tema. Dessutom kräver varje ord en separat undersökning och bör behandlas individuellt därför att behörigheten till en viss typ av indoeuropeisk stam kunde uppstå sekundärt. I korthet kan det antas att vokaler *a* och *i* i *laukar* och *gastir* går tillbaka till urindoeuropeiska suffix, d.v.s. i ett visst skede var de betydelsebärande element i ordet, åtminstone i några fall. Till exempel, i sanskrit och gammalgrekiska finns ganska många substantiv avledda från verbroter med hjälp av ett element som motsvaras av äldre runinskrifternas -a-. Dessa substantiv har en gemensam betydelse »den som gör något, gör det som betecknas av verbrotten», d.v.s. suffixet hade en betydelse som liknar -are i *skrivare*, *arbetare*, osv. Men det innebär absolut inte att alla substantiv som går tillbaka till maskulina *a*-stammar (*hund*, *dag*, *ukv*, *fågel*, *mun*, *sten* och hundratals andra) måste ha just den här gemensamma betydelsen. För det första, kunde detta element ha andra funktioner i urindoeuropeisk. För det andra, – och det är viktigare – har den ursprungliga bilden transformerats många gånger till följd av olika processer som ägt rum i språket under många århundraden.

För att gå tillbaka till vår dialekt och den 2:a deklinationen, bör det anmärkas att det finns två typer av ord som hör hit:

- 1) enstaviga ord som *präst*, *svänsk*,
- 2) ord med två eller fler stavelser som slutar på -ar: *bastar* 'melonfält', *biggar* 'byggare', *fiskjar* 'fiskare'. Detta -ar är i många fall (men inte alltid) ett suffix som motsvarar -are i svenskan.

Böjningen av substantiv i de här grupperna är inte helt identisk, därför är det rimligt att behandla dem separat. I min grammatik och ordbok betecknar jag dessa subtyper »m. II.1» och »m. II.2» (m. = maskulint genus).

Subtyp m. II.1

I mina intervjuer har förekommit endast 15 substantiv av den här subtypen (förutom några tveksamma fall), och därför att antalet inte är högt, ska jag förteckna dem nedan med eventuella kommentarer och användningsexempel, där de är tillgängliga. De flesta exempel kommer från Lidia Utas (LU) och en del från Anna Lytko-Sigalet (AL), Melitta Prasolova (MP) och Elsa Kozenko (EK).

1. *bill* 'farbror; morbror; äldre man'; också som tiltal till vilken äldre person som helst: *Emil-bill* 'farbror Emil'; *Tēr vār ān bill, o han bill blāi blīndār, sošān han tū mamases papa nāst se* 'Där var någon äldre man, och den där mannen blev blind, så han tog mammas pappa till sig'. Det är ett intressant ord. Här är vad professor Henrik Rosenkvist, den ledande experten i svensk dialektologi, skriver: »Ordet *bill* 'farbror, morbror' har [...] en motsvarighet i det älvdalska *bile* [...], men ordet tycks inte vara belagt i fornsvenska. Det indikerar att såväl estlands-svenska som målen i Ovensiljan har behållit ordet från en förmodligen mycket gammal gemensam språkform»¹. Ett annat märkligt drag är det att ordet aldrig används med bestämd artikel i singular, d.v.s. den bestämda formen sammanfaller med den obestämda. Efter det demonstrativa pronomenet *han* 'den där' måste i dialekten användas substantiv i bestämd form (han fisken, han kammnen), men man säger *han bill* i det anförda exemplet. Samma regelbundenhet gäller ordet *fār*.

2. *fār* 'far' (pl. *fārār*): *Fār valla buskan, o tom hölft-n de vall* 'Fadern vallade boskap, och de hjälpte honom att valla'; *Ja slāftas ätt min fār* 'Jag liknar min far'; *Min fār blāi dēār i trātti-sjūondā ore, ja vār sjū ōr EK* 'Min far dog i trettiosjunde året, jag var sju år gammal'; *Vōr fārār, tom lēvd allar hēr EK* 'Våra fäder, de alla levde här'. Sammansättning: *fay-fār* 'farfar', *gamal-fār* 'farfar; morfar', *gammens-fār* 'farfarsfar', *gram-fār* 'granne', *muš-fār* 'morfar', *stjū-fār* 'styvfar', *svār(a)-fār* 'svärfar'.

3. *fārāldār* 'föräldrar': *min fārāldās hūse* 'mina föräldrars hus'; *Kōn liva hans fārāldār?* 'Var bor hans föräldrar?'; *Vōr fārāldār liva allar hēr* 'Våra föräldrar bor alla här'. Sammansättning: *fōre-fārāldār*, *fōre-fārāldrār*, *fere-fārāldrār* 'förfäder'.

4. *hār* 'härre; ägare'; best. pl. *hārre* betyder 'myndigheterna'.

5. *jūd* 'ljud'.

6. *prāst*: *Sošsom-on var ān uš so hōle, so tū-dom sānn ān pīk frōn prāstn bott ōte ställe Anna, o Anna blāi sānn mā prāstn* 'Därför att hon verkligen var så ung, tog de sedan bort en flicka från prästen i stället för Anna, och Anna blev sedan med prästen'; *Ja kumār e hōne... tēr gī ja ūte Gottesdienst, o lād de sjōny tjōl jūle. A han prāstns sīstra spāla po orgān. Han prāstn sēft*

ān 'upp oss ūte Tīsklant 'Jag kommer ihåg...

där gick jag till gudstjänst, och lärde mig att sjunga till julen. Och den där prästens syster spelade orgel. Den där prästen hitade oss i själva Tyskland'; *Min mama, hon begrāva folke o krīssna bōnar, sošsom prästen ūte kirkja MP* 'Min mamma, hon begravde folket och kristnade barn liksom prästen i kyrkan'.

7. *riss* 'ryss': *Vē fe arbet fere tīskan sošsom fere ris-sen MP* 'Vi fick arbeta för tysken på samma sätt som för ryssen' (under kriget); *To krīe vār, so vār po tās sīa nāst oss tīske, a po hon ā-sīa Nēpār var rīsse, o so skōūt rīsse hīthēr po tīske* 'När kriget var, så var på den här sidan hos oss tyskarna, och på den andra sidan Dnjepr var ryssarna, och så sköt ryssarna hit på tyskarna'.

8. *sāldat* 'soldat': *Tār vā-do ān sāldata som tū o kasta oss bōnar innot bīlen* 'Där var då även soldater som tog och kastade oss barn inåt bilen' (att köra till Tyskland); *Vē kunn-do ānt kēr inn ot bīn nostāl, fōre tom stū po vēga o vafsta, tīska sāl-data* 'Vi kunde då inte köra in till byn var som helst därför att de stod på vägarna och vaktade, de tyska soldaterna'; *Tom tīska sāldata, tom hānta sānn hānās stōvlar* 'De tyska soldaterna, de hämtade sedan hennes stövlar'; *Ūte Kovāl, tēr sō ve, hošs rīsse lāvd ō mā tīska sāldata po arbet MP* 'I Kovel, där såg vi hur ryssarna ledde de tyska soldaterna till arbetet'.

9. *sill* 'sill': *Fār ōt ve ānt ija sillār, ja vāit daze ānt, ān-dom vār, tās sille* 'Förr åt vi inte några sillar, jag vet faktiskt inte att de var, de här sillarna'.

10. *smē* 'smed'. 'Smedja' är också *smē* i dialekten, men är feminint och böjs *smē, smēa, smēār, smēana*.

11. *stā* 'stad': *Fār gī folke defūtts ot stāen. Kēna smēr o sjōd smēr, po bāzare. He vār allt fōre krī* 'Förr gick folket till fots till staden. Kärnade smör och sålde smör, på marknaden. Det var allt före kriget'; *...O tarva mōla sē, o so kēd-dom innot stāen me he sē de mōla. Gīrm hāila stāen ft-dom kēr, ān hon kvēne var ānda po ēndan stāen* '...Och de behövde mala korn, och så körde de till stan med det här kornet att mala.

Genom hela staden fick de köra därför att kvarnen var ända på stadens ände'; *To ja lō e stāen ūte sjūk-hūse mā gōla-sjūka, so tū-dom ō hāim frōn me klēnar* 'När jag låg i staden på sjukhus med gulsot, så tog de hem kläder från mig'.

12. *svānsk* 'svensk': *Nāst oss, svānske, sjū-dom māst ō flāske, fōre he, ān-e jār blōūtare de jāta* 'Näst oss, svenskarna, brukar man sjuda fläsk därför att det är mjukare att äta'. *Svānske* är en självbenämning av byns svenskar, och själva byn kallar man vanligen *Svānsk-bī* eller *Svānsk-bīn*: *Hēr vār trī tīska bīar, a vōran stū e mittiute milla-dom... vōr bī stū inn milla-dom, vō-Svānsk-bī* 'Här var tre tyska byar, och våran stod just i mitten mellan dem... vår by stod dem emellan, vår Svensky'.

13. *tī* 'tid': *he var ān tī AL* 'det var en tid'; *hāila tīn* 'hela tiden'; *Tīn jār rāi de gāra 'fast bue* 'Tiden är redan att stänga butiken'; *Tīn, han gōr fikst* 'Tiden, den går snabbt'; *Kōle tarva-de to, han tīn!* 'Vem behövde dig då, på den tiden!'; (om Stalins tid); *ūte tīār 'i tid'; Ja āidd ō mike tīār* 'Jag slösade mycket tid'; *Kō, han bār vār rāi 'ō? — Ja, he jār rāi ān bra tīār* 'Va, har han redan gått? — Ja, det är redan länge sedan'; *Tjōl 'he de gāra 'allt, tarvas ō tīār* 'För att göra det allt, behövs också tid'.

Märk att i dialekten används ofta det här ordet i plural där svenskan normalt har singular: *Vākk 'upp me ūte tīār* 'Väck upp mig i tid'; *He jār tīār de gō 'bott AL* 'Det är tid att gå bort'; *Hā-de tīār, so kōmm nāst me po ān brāk* 'Har du tid, så kom till mig ett tag', osv. Sammansättningar: *aftōs-tīn, aftas-tīen, aftōns-tīen 'aftontid', bōn-tīn, bōns-tīn, bōn-tīen 'barndom', huŷā-tīn 'svälttid', krīgs-tīn [-ks-] 'krigstid', lijfs-tīār, lijfs-tīn 'livstid', mid-das-tī(e)n 'tid för middag', nōt-tīen 'nattid', tramp-tīen 'trösketid'.*

14. *tīsk* 'tysk': *To tīskan ft gō debāks, so jāga-dom oss ūt allar MP* 'När tysken fick gå tillbaka, så de jagade ut oss alla' (d.v.s. tvingade att åka till Tyskland); *Bākum oss kēd slīkar som ve, mān ānt ija svānskār. He vār tīskār* 'Bakom oss körde samma människor som vi, men inte svenskar. Det var tyskar'; *Nāst tīske jār mūte māst mā būlstrar de sōa pō-dom* 'Hos tyskarna är det vana mest med bolstrar, att sova på dem'; *...o āin kvēn vār ūte Milāos... tēr vār āina, som-dom tīske sā* »Damfmühle», *he kumār ūt damf-kvēne* '...och en kvarn var i Milaos (en tysk by nära Gammalsvenskyby)... där var en som tyskarna kallade »Damfmühle», det betyder ångkvarnen'.

15. *vānn* 'vän'. Det här ordet uppfattas av talarna som rikssvenskt, men de har svårt att ange ett inhemskt ord för »vän». Lidia Utas säger till exempel: *Ja hār mike vānnār... He kumār ūt, sošsom po hōkk-svānsk, ija anat ūd jār ānt de sāi* 'Jag har många vänner... Det kommer ut såsom högsvenska, inget annat ord finns att säga'.

Variation i subtyp II.1

Ett iögonfallande drag hos alla dessa substantiv när de förekommer i tal och i utfrågning är mycket stark variation i plural, både i obestämd och bestämd form. Det innebär att praktiskt taget varje substantiv i den ovanförda listan har förekommit med ändelserna *-ar, -a(na)* i stället för *-ār, -e(na)*, t.ex. *prāstar* 'präster', *prāsta* 'prästerna' vid sidan av *prāstār, prāstena*. Ändelserna *-ar* och *-a(na)* i plural är utmärkande för den första deklinationen. Om de används långsides med eller i stället för *-ār* och *-e(na)* raderas skillnaden ut mellan deklinationerna. Utav alla böjningstyper av substantiv är subtyp II.1 mest instabil, just på grund av instabili-

1. H. Rosenkvist. Estlandssvenskarna — en historisk och språklig bakgrund. I H. Rosenkvist (red.) Estlandssvenskans språkstruktur. Göteborgs universitet, 2018, 7-31, s. 17.



teten i ändelsernas bruk i plural.

Låt oss anföra några exempel på variationen. Ordet *bill* i intervjuer med AL och LU har i plural *billär* (2:a dekl.) och *billar* (1:a dekl.). I bestämd plural blir det *billa* hos AL (1:a dekl.) men *billena* (2:a) och *billana* (1:a) hos LU. Substantivet »föräldrar» i intervjuer med AL har helt och hållet övergått till 1:a deklination, hon säger bara *färäldrar, färäldrana*. Men i intervjuer med LU hör det till 2:a deklination: *färäldär, färäldena*.

Den mest frekventa formen av substantiven »ryss», »svensk», »tysk» är *rissä, svänske, tiskske* (best. pl. av 2:a deklination). Men även *svänskar* (1:a) används vid sidan av *svänskär* (2:a), och i bestämd plural *svänkska, svänskana* (1:a). De talrikaste varianterna iaktas hos *tisk*: i obestämd plural heter det *tiskär, tiskar, tiskjar*, i bestämd *tiske, tiska, tiskana, tiskjana!* Alla dessa sidoförmer har förekommit hos AL, medan LU föredrar 2:a deklination och säger *tiskär, tiske, tiskena* och *rissär, risse, rissena*.

Jag har tillägnat så mycket plats till de här exemplen därför att variation är ett fundamentalt drag i dialektens grammatik. Den är verkligen iögonfallande. Exempel på variation kan man hitta även i standardspråket om man går igenom Svenska Akademiens ordlista noggrant. Men i dialekten är den ojämförbart synligare. En bra beskrivning av ett språk bör inte inskränkas till fastställandet av »riktiga» böjningsmönster (de kan verkligen anses riktiga från en eller annan synpunkt, och dessa kan vara helt berättigade, men i alla fall bestäms de inte av språksystemet självt, utan av forskarens åsikt).

Forskaren bör inte medvetet eller omedvetet överföra till en dialekt de drag som är typiska för ett standardspråk med dess stränga morfologiska norm. Men självklart bör man först fastställa de regelbundna böjningsmö-

terna och först senare beskriva variationen.

Det är även möjligt att vissa fall av variation beror på det att talarna helt enkelt rör ihop ändelserna. Dialekten har ju aldrig studerats i skolan, man har aldrig gjort rättskrivningsövningar i dialekten med syfte att träna och lägga på minnet de former som föreskrivs av språknormen och ordböcker. Ibland är det en ren ouppmärksamhet som ingriper, både av talaren och forskaren som tar ner vad talaren säger. Men variationen iaktas ofta inte hos enstaka former utan hos hela segment av grammatik. Då är det tecken som tyder på att det här segmentet undergår en viss förändring. Om variation är frekvent och äger rum systematiskt inom ett visst område av grammatiken är det en viktig signal. Det är möjligen just där som en levande process av språkförändring pågår! Och just detta gäller de ovanförda fallen. Subtyp II.1 i intervjuer med AL och LU blir förstörd och sammanmälts med 1:a deklination.

Det är desto märkligare att i den besläktade Nucködialekten i Estland (den mest beskrivna estlandssvenska dialekten) var den motsvarande böjningstypen helt kraftfull. Enligt Gideon Danell, som studerade Nucködialekten i början och under förra hälften av 1900-talet, bestod denna ordgrupp uteslutande av person- och djurbeteckningar och tillväxte genom förvärv av sådana beteckningar från de andra deklinationerna². I Gammalsvenskby, såvitt man kan döma av mina intervjuer, är den här övergångstendensen frånvarande. Sådana substantiv som *brims* 'styngfluga', *bärefis* 'bärfis', *dürak* 'dåre', *grann* 'granne', *gris* 'gris', *hann* 'hane', *harkrank* 'mygga', *lukk* 'spindel', *räv* 'räv', *tont* 'tomte' har i Gammalsvenskby ändelsen *-ar* i plural, d.v.s. hör till 1:a deklination, medan Danell anför dem med den 2:a deklinationens ändelser.

Å andra sidan dyker den 2:a deklinationens ändelser upp då och då hos strödda substantiv i dialekten. Till exempel, har ordet *bäss* 'bagge' formen *baggar* och *baggar* i intervjuer med LU. *Gris* 'gris' är *grisar* och *grisar* i intervjuer med AL, men bara *grisar* hos LU. *Prönik* 'ett slags pepparkaka' är *prönika* och *prönikena* i bestämd plural hos LU, men bara *prönikana* hos AL. *Taldrök* 'tallrik' är *talrika* jämte *talrikena*, osv. Det visar att ändelserna *-är* och *-e* eller *-ena* är alltför närvarande i dialekten men deras förbindelser med specifika stammar blir svaga och försvinner efterhand.

Anmärkning om stavningen

Det finns ingen etablerad stavning för dialekten. Alla forskare som skrev om den och anförde exempel använde sina egna stavningssystem. Jag har förklarat mina stavningsprinciper i detalj i »Sverigekontakt», No 1 (2018). Bokstäverna *ā, ē, ī, ō, ū, ä, ö, ü* betecknar långa vokaler; *ā* uttalas på samma sätt som svenskt *a* i hand (men är långt); *ō* och *o* uttalas alltid som *å* i *år, fått*; *ū* och *u* som *o* i *bo, bott*; med *ü* och *ü* betecknas vokaler som uttalas som *u* i *hus, hund*, fast den korta *u*-vokalen i dialekten är öppnare och uttalas med framskjutna läppar. Med *ç, ț, ŋ* betecknas samma ljud som svenska *rd, rt, rn*; *ș* betecknar en konsonant som liknar tyskt *sch* i *Fisch*; *ł* är »tjockt» *l* (tungspetsen viks högt till gommen, sedan sänks den ner snabbt och vidrör alveolerna en gång); *ŋ* uttalas som *ng* i sång; *x* uttalas som tysk *ach-Laut*; *þ, t, k* är oaspirerade; *g, sj, tj* uttalas alltid som *g + j, s + j, t + j* och aldrig som i standardspråket. Det finns ingen tonaccent i dialekten; med ' betecknas frاسبetonning.

Text och foton: Alexander Mankov
Sverigekontakt; Göteborgs universitet

2. G. Danell. Nucköområdet. Stockholm, 1905–34, s. 231.